

STEKLAR

Izhaja od leta 1959

Letnik XXXIX, št. 9

Hrastnik, 23. 9. 1998

PRAZNIK STEKLO IN SVETLOBA

Letošnji praznik Steklo in svetloba bomo praznovali v soboto, 26. septembra. Kot vsako leto bo tudi letos prvi del namenjen strokovnemu srečanju v okviru okrogle mize, ki se bo odvijala v steklarskem gradu, s pričetkom ob 13.00 uri, z delovnim naslovom: Evropska unija - priložnost ali nevarnost slovenskemu gospodarstvu, katere osrednji gost bo minister za evropske zadeve g. Igor Bavčar. Na okrogli mizi bo sodelovalo tudi nekaj pomembnih direktorjev slovenskih podjetij, dogodek pa bo kot običajno tudi to pot medijsko podprt.

Osrednji dogodek bo praznovanje v športni dvorani v Hrastniku, ki se bo pričelo z uradnim delom ob 15.00 uri, v nadaljevanju pa bomo ob dobri kapljici, dobri hrani in zabavnem programu poskrbeli za vedro razpoloženje vseh prisotnih.

Spoštovane sodelavke in sodelavci, spoštovane upokojenke in upokojenci, naj vas zato ob tej priliki povabim, da se v čim večjem številu udeležite praznovanja v športni dvorani, ter s svojo prisotnostjo poskrbite za prijetno vzdušje, ki smo ga znali vedno ustvariti ob takih srečanjih.

Se vidimo na Prazniku stekla in svetlobe.

Stojan Binder

IZ VSEBINE:

- Sejem Tendence '98
- Sejem Glasstec '98
- Intervju: O. Žlindra
- Sijaj Hrastnik
- Dopustniški utrinek
- Zanimalo vas bo
- Zdravniški nasveti
- Horoskop
- Križanka

FRANKFURT-TENDENCE '98

V zadnjih dneh avgusta in prvih dneh septembra je potekal jesenski sejem v Frankfurtu, na katerem je že tradicionalno razstavljala tudi Steklarna. Nekateri dajejo temu sejmu manjši pomen kot spomladanskemu, vendar se motijo. Že samo ime TENDENCE pove, da se na tem sejmu oblikujejo modni trendi za naslednje leto in tu so zbrani najeminentnejši proizvajalci in ponudniki stekla na svetu. Glede na to, da sejem poteka še v času dopustov, obisk ni tako številčen kot na spomladanskem sejmu, vendar na razstavnem prostoru Steklarne tega ni bilo opaziti. Obiski tradicionalnih eminentnih kupcev in tudi novih so se vrstili. To ni slučaj. Razstavljali

smo na prenovljenem, lepše oblikovanem razstavnem prostoru, razstavili pa smo najnovejše izdelke, kot so serija skodelic za kavo, izdelke družine Harley, svečnike in še mnoge druge izdelke iz namiznega programa. Prav tako smo na sejmu predstavili najuspešnejše kreacije višjega cenovnega razreda v embalažnem steklu. Skupni imenovalec razstavljenih izdelkov je bil v izvirnosti, kvalitetnem steklu in kvalitetni izdelavi, predvsem pa so bili naravnani na aktualne tržne trende.

Največja novost pa je bila v dejstvu, da je možno vse razstavljene izdelke v kratkem času dobaviti, kar do sedaj ni bil primer.

Analiza dogajanj na sejmu in predvsem odziv kupcev sta pokazala, da je pristop pravi. Vendar je v prihodnje potrebno asortiment še razširiti in dopolniti z izdelki sodobnih tehnologij, kar narekuje potrebo po nadaljnjem investiranju v Steklarno Hrastnik.

Tak sejem ni samo izvrstna priložnost promocije novih izdelkov, je

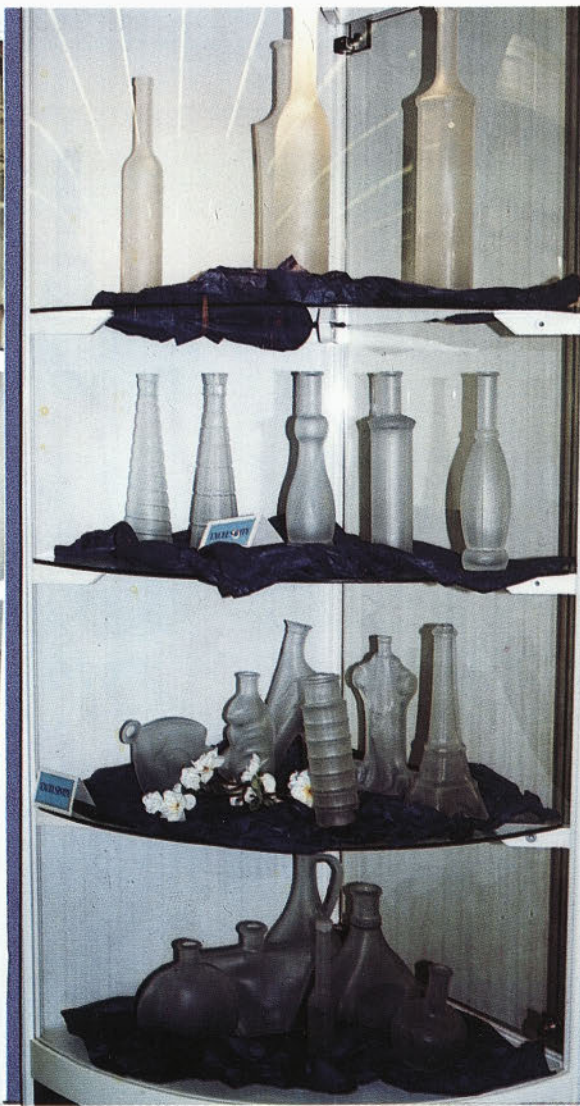
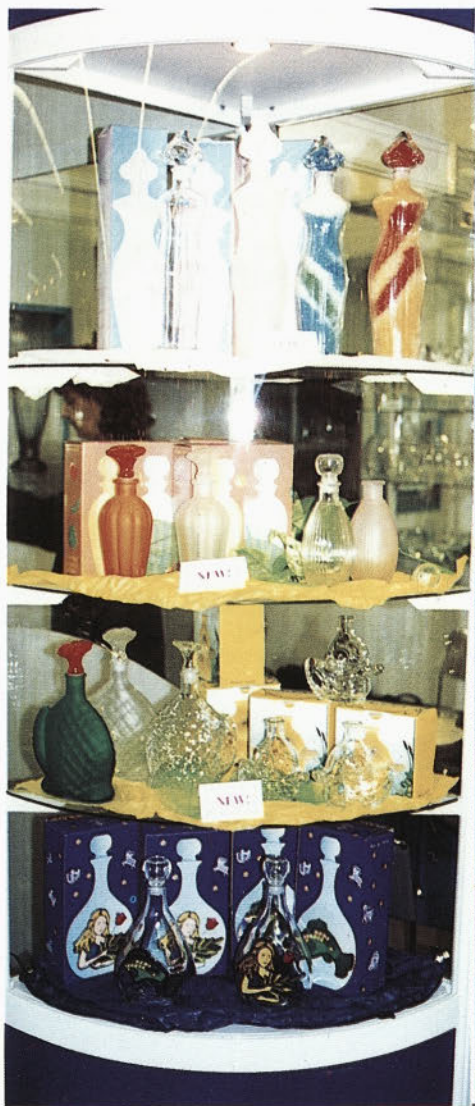
Nova serija avtomatsko pihanih kozarcev (H-28) Monaco

tudi izredna priložnost, da se lahko primerjamo z ostalimi, predvsem pa z vodilnimi proizvajalci stekla na evropskem trgu (Bormioli, Passabace, Nadir itd.)

Tako kot omenjeni proizvajalci je tudi Steklarna Hrastnik razstavila večji del novih izdelkov v različnih

dekorjih in embalažah. Vendar kot v tehnologiji smo tudi v segmentu dekoracije v podrejenemu položaju v primerjavi s konkurenčnimi firmami, ker imajo praviloma vse pomembnejše steklarne svojo dekoracijo in s tem bistveno večje možnosti atraktivnejše ponudbe dekorira-

nih izdelkov.

Dokaz, da to drži, je dogajanje na razstavnem prostoru firme Glaskoch, našega najeminentnejšega kupca, ki je bil izredno močno obiskan prav zaradi cele palete novih izdelkov (velik del proizveden v Steklarni Hrastnik) v različnih dekorjih.

Sporočilo sejma Tendence je jasno. Sigurno smo na pravi poti, vendar pa moramo ponudbo razširiti in nadgraditi v vseh elementih, v katerih imajo konkurenti prednost.

Temu trendu bomo sledili, ugotovljene napake eliminirali, pridobljene izkušnje vgradili v nadaljnje delo že na sejmu MOS v Celju in Zagrebu, ki potekata istočasno.

Na sejmu v Celju razstavljamo prvič. Cilj udeležbe na tem sejmu je predstavitev slovenskemu kupcu in končnemu porabniku, da je Steklarna Hrastnik izvrsten proizvajalec

stekla na evropskem nivoju, jih informirati, da so izdelki, ki jih velikokrat kupujejo v tujini, proizvod Steklarne Hrastnik in da jih lahko kupijo doma itd.

Več o tem pa, ko bosta sejma za nami.

Boris Šentjura

Mocca servis za kavo - sokreiranje za firmo Glaskoch

NOVI PROGRAMI ZA NOV TRŽNI NASTOP

Pogled na razstavne vitrine Steklarne Hrastnik na sejmu v Frankfurtu

Tržno gospodarstvo je groba resničnost boja za preživetje. Vse skupaj spominja na naravo - močnejši, da ne rečem najboljši, preživijo. In kdaj se začne tržno gospodarstvo? Preprosto takrat, ko je ponudba večja od povpraševanja. Kupec se tako odloča za enega od dveh ali več ponudnikov izdelka ali storitve. Pa tu že ni konec zgodbe. V razvitem tržnem gospodarstvu, kot je primer v Evropi, kupec ne kupuje iz nujnosti. To pomeni, da bo kupil nek stekleni predmet (v našem primeru) le, če ga ta na poseben način pritegne. Takrat pa niti ni pomembna cena, saj takega izdelka še nima in ga želi imeti.

Seveda pa je vmes še cela plejada akterjev in dogajanj: imamo gro-siste, dekoraterje, posrednike, ki želijo v segmentu množične distribucije na račun poceni dobaviteljev služiti mastne denarje. To je past, v katero se je prevečkrat ujela tudi Steklarna Hrastnik: navidezne zanimive količine in cene, kontinuirane proizvodnje in takojšnje odpreme - vse to se lepo sliši. Resničnost je drugačna: anonimnost proizvajalca, programska in splošna odvisnost od kupca, prenizka cena itd. Ko se pod

tak posel potegne črta, ne ostane mnogo ali skoraj nič.

Uvod je potreben zato, da poudarim novo usmeritev Steklarne Hrastnik na programskem in tržnem področju, ki je bila povsem jasno prikazana na sejmu Tendence. V nekaj mesecih je program namiznega in deloma embalažnega stekla doživel spremembe v smislu originalne lastne ponudbe, a na trdni tržni osnovi. Potencial, ki se že leta skriva v razvoju in proizvodnji, je komerciala "odplombirala" in kot v pravljici o Aladinovi čudežni svetilki spustila duha iz steklenice. Tako so zagledali luč sveta novi seti (npr. vrč Harley in kozarci, vrč Vienna in

Serijsa Harley - nova večnamenska sadna kupa

kozarci), nove serije kozarcev iz preše in H-28, pa tudi svečniki in steklenice iz IS proizvodnje. Ob tem seveda velja poudariti tudi sokreirane vrhunske izdelke za pomembne kupce Steklarne Hrastnik, kot Glaskoch ali Kefla Glas, ki so ravno tako naši veliki dosežki v smislu oblike, tehnologije in servisa (vzorci in dobava v rekordnem času). Da bi bila mera polna, je Steklarna Hrastnik predstavila te dosežke na lastnem razstavnem prostoru, četudi to nekaterim kupcem ni bilo po volji, saj bi nas radi držali v anonimnosti.

Kot vodja razvoja sem v preteklosti naslovil veliko kritik na našo komercialo. V zadovoljstvo mi je tokrat povedati, da danes komerciala hitro in učinkovito spreminja način dela - iz dosedanje distribucije v trženje. Tu dobiva razvoj partnerja za prave tržne posege, ki se bodo v prihodnosti odrazili večplastno, pozitivno, predvsem pa s povečanim prihodkom od prodaje.

Slavko Marcen

Steklarstvo je stara in konzervativna panoga, kljub temu pa mora dohitevati razvoj drugih tehnologij in modnih trendov v svetu. Sejem steklarske tehnologije Glasstec, ki se je letos odvijal v času od 1. - 5. septembra 1998 v Düsseldorfu v Zvezni republiki Nemčiji, je vsako drugo leto. Vlaganja v razvoj steklarske tehnologije so povezana z ogromnimi finančnimi sredstvi in morda je ravno to razlog, da se ta sejem odvija v tej časovni dinamiki.

V preteklem obdobju je Steklarna skrbela predvsem za obnovo steklarskih peči in pripadajočih proizvodnih linij, ki so nujni pogoj za funkcioniranje podjetja, manj pozornosti pa je namenila posodabljanju tehnologije za proizvodnjo steklenih izdelkov. V naslednjih

dveh letih ne predvidevamo večjih investicij v obnovo peči, zato je to obdobje pravi čas za investiranje v novo sodobno opremo za proizvodnjo steklenih izdelkov.

S tega vidika je bil letošnji obisk na sejmu Glasstec še toliko bolj zanimiv, kajti v tem trenutku se odločamo o nakupu nove fleksibilne 12 sekcijske hidravlične preše, ki bi jo kupili v naslednjem letu, pripravljamo se na posodobitev zmesarne, obnovo kompresorjev, resno razmišljamo pa tudi o novemu stroju za pihan program gostinskega stekla, ki bi ga naj instalirali čez dobra štiri leta, kot alternativo stroju H28.

Na sejmu so bili prisotni vsi najpomembnejši proizvajalci steklarskih strojev, opreme, ognjevarnih materialov, torej vsi, s katerimi danes Steklarna posluje in vzdržuje poslovne kontakte, ter mnogo novih manj znanih podjetij, ki si s konkurenčno ceno in visoko kvaliteto poskušajo utreti pot v ta poslovni svet. Na sejmu smo imeli nekaj povsem konkretnih razgovorov o nakupu nove opreme ter izdobi spremljajoče tehnologije, ki naj bi se

instalirala v naslednjem kratkoročnem obdobju. Steklarna danes uživa ugled specialista na vseh treh proizvodnih programih, zato smo bili pri vseh partnerjih, kjer smo se pojavili, takoj prepoznani in dobrodošlo sprejeti.

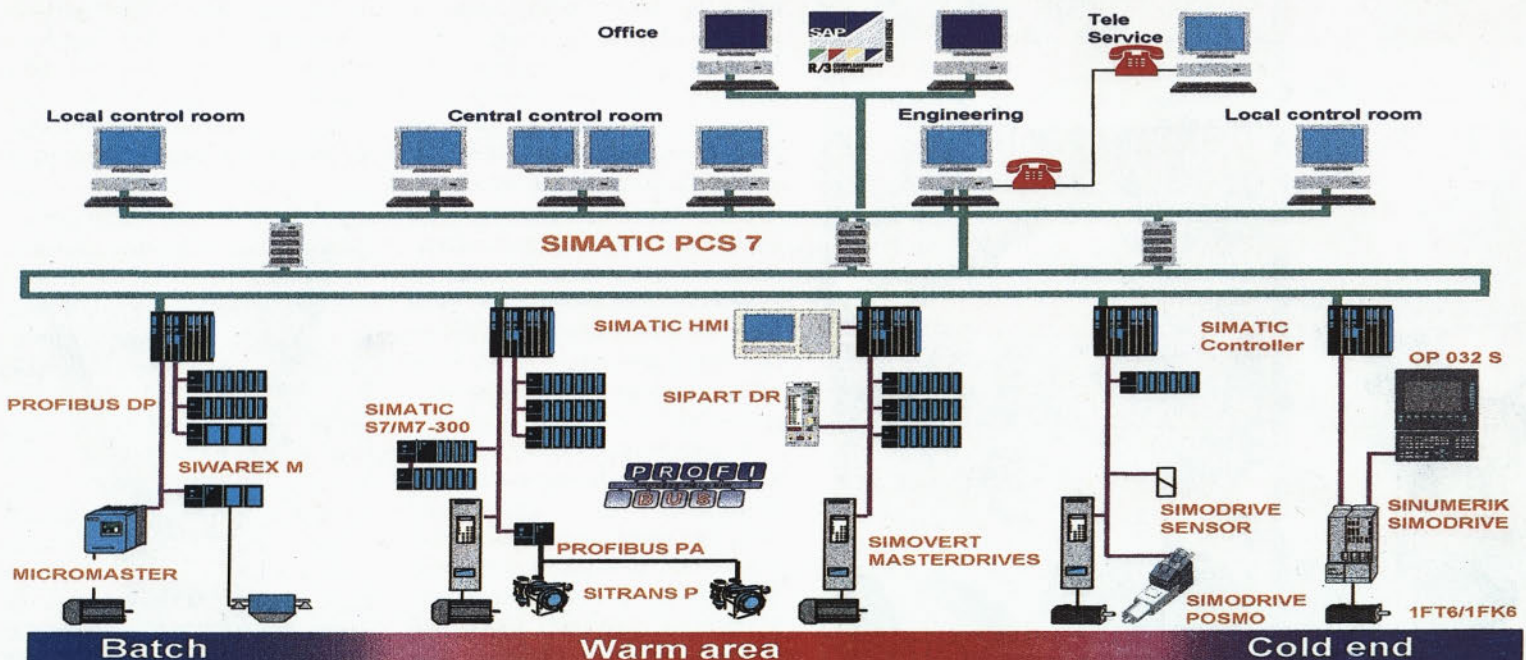
Iz vsega prikazanega na sejmu je moč zaključiti, da se v razvoj steklarske tehnologije veliko vlaga, da podjetja kupujejo to sodobno tehnologijo in s tem posodablajo in racionalizirajo svoje poslovanje v času hude konkurence, ki vlada med proizvajalci steklenih izdelkov. Po tej poti mora tudi naše podjetje, kajti zatečen nivo tehnološke usposobljenosti opreme je na pre nizkem nivoju, da bi lahko trajno in uspešno konkurirali na trgu steklenih izdelkov, ki jih proizvajamo, ter se dolgoročno razvijali. Obisk na sejmu je vsekakor dobra orientacija podjetja za vnaprej in je zanesljivo pripomogla k vzpostavljanju pogojev za kvalitetno odločanje o programski in tehnološki posodobitvi podjetja.

Direktor
Stojan Binder

SIEMENS

Plantwide Automation and Drive Solutions
with Totally Integrated Automation

Automation
& Drives

Informacijski sistem popolnega nadzora in kontrole nad delovanjem steklarne, od zmesarne do skladišča gotovih izdelkov firme Siemens.

Lokalni poslovni partnerji SIJAJ HRASTNIK

Sijaj Hrastnik je med lokalnimi poslovnimi partnerji gotovo tisti, s katerim Steklarna največ sodeluje. Zato je najbrž krivično, da smo ga za predstavitev izbrali šele sedaj. Kot da bi upoštevali svetopisemski rek, da bodo prvi zadnji in zadnji prvi. Pa vendar, to ni bilo zlonamerno.

In v po tem pogovoru ugotavljam, da čeprav smo bili nekaj let celo združeni, mi je direktor g. Marjan Pergar natrosil kopico informacij, ki bodo pripomogle ne le k boljšemu medsebojnemu spoznavanju, ampak tudi sodelovanju.

Kakšni so bili začetki podjetja?

Leta 1952 je g. Boris Pšeničnik iz Krškega začel z uslužnostno obrtno dejavnostjo in ustanovil delavnico za popravilo električnih aparatov. Delali so instalacije, popravljali razne aparate ipd. Še danes je zaposlenih nekaj delavcev, ki so bili tu zaposleni kot instalaterji. Leta 1958 je nekaj elektricarjev in kemikov ugotovilo, da je možno aluminij po zelo preprostem postopku eluksirati in obarvati in rodila se je ideja za novo dejavnost. Standard je takrat začel že nekoliko naraščati, ljudje so si stanovanja začeli polepševati z raznimi svetili. Prednost za to dejavnost je bila tudi bližina vaše Steklarne. V tistem času so bile zelo moderne dekorirane tulpice in proizvodnja je hitro naraščala. Osnova te proizvodnje pa je bila galvanizacija, ki je zrasla iz preproste eluksacije aluminija, kasneje pa so jo dopolnili še s kromiranjem in medeninjenjem, kar je dalo možnost za dekoracijo kovin. To je naš največji potencial še danes.

Katere so vaše glavne dejavnosti?

Glavna dejavnost je vsekakor proizvodnja dekorativnih svetil za interier vseh vrst. K tej dejavnosti sodijo usluge v galvanizaciji in proizvodnja večjih kovinskih elementov: obešalniki, mize, stojala, omare itd. S to veliko galanterijo dopolnjujemo svoj program svetil, ker gre za enak postopek - oblikovanje kovine in galvaniziranje. S tem smo zapolnili določeno tržno nišo, ki danes predstavlja že 20% naše realizacije.

Na katerih trgih se največ pojavljate kot prodajalci in kako se prebivate?

Tako kot večina drugih je bil Sijaj do leta 1990 predvsem

jugoslovanska firma, kjer smo bili največji proizvajalec svetil. Na območju celotne države smo imeli razpredeno veliko mrežo potnikov - od Makedonije do Hrvaške kar deset in dva za Slovenijo. Skoraj istočasno je razpadla tudi Sovjetska zveza, kamor smo v najboljših letih izvozili tudi za 2 mio USD letno.

Prisiljeni smo bili iskati nove trge. Naši največji kupci so sedaj Nemčija, Italija, Hrvaška, Bosna in Avstrija. Računamo, da bomo v letošnjem letu izvozili za okrog 3 mio DEM, kar je približno polovica naše prodaje.

Za izvoz delamo še vedno največ po naročilih oziroma risbah kupcev. Moram priznati, da lastnega designa v Evropi zaenkrat še nismo uspeli plasirati. Že od konca 60. let imamo svojega arhitekta in svoj oblikovalni team. Zasedujemo evropske sejme, evropsko modo. Morda je naš neuspeh tudi geografsko pogojen s to "južno lego" in pripisovanju Slovenije Balkanu.

In kje se največ pojavljate kot kupci?

Največ uvažamo iz Italije. Z uvozom skušamo na nek način nadoknaditi oz. skompenzirati škodo, ki nam jo država povzroča s prevrednotenjem domače valute. Seveda pa je ogromno stroškovnih postavk, kjer to ni mogoče (kurilno olje, elektrika...) Iz Italije uvažamo predvsem črno pločevino, železne cevi in razne elektroinstalacijske izdelke. Vedno skušamo najti najugodnejšega ponudnika.

Moram priznati, da se tudi na področju stekla včasih poslužimo uvoza, če gre za večje količine preprostih izdelkov (Španija, Češka). Vendar pa 95 % vsega stekla kupimo od Steklarne Hrastnik.

Glede na to, da je Steklarna vaš največji dobavitelj, sta zlasti obe komerciali v vsakodnevni navezi. Gotovo pa se po potrebi vključujeta tudi obe vodstvi. Kako ocenjujete to sodelovanje?

Če ne bi dobro sodelovali, prav gotovo ne bi sodelovali že 40 let. To pomeni, da smo bili dobri partnerji, da smo našli razumevanje drug za drugega in da smo domala vse probleme rešili v prijateljskem vzdušju. Tržna ekonomija ima seveda svoja pravila, ki ne morejo bazirati na

dobrososedskih odnosih, pač pa odločitve narekuje računica. Zato ne more biti nobene sentimentalnosti ali zamere, če npr. Steklarna na nekatere izdelke kompletira armature iz Čateža.

Poslovne odnose ocenjujem kot zelo dobre in koristne za obe tovarni tako danes kot v preteklosti z drugo vodilno garnituro. Razumljivo je, da v dolgoletnem sodelovanju pride tudi do kakšnega spora, ki pa smo jih znali reševati. Steklarna je našla razumevanje tudi za naše stiske, Sijaj je znal razumeti, da ste imeli kdaj težave in naročil niste pravočasno izpolnjevali... Nikdar nisem bil obremenjen z lokalnimi pregradami med spodnjim in zgornjim delom Hrastnika ter Dolom, ki so za to občino tradicionalne in se kot tančica vlečejo skozi generacije.

Pri tem sem imel večkrat občutek, da steklarji razmišljajo, da Sijaj izkorišča Steklarno - vašemu izdelku naj bi dodali le košček pločevine in ga veliko dražje prodali ter pobasali razliko. Pozablja pa se na ogromno raznih davkov in

prispevkov. Vendar takšna razmišljanja k sreči niso nikdar zašla v resne poslovne odnose. Želim, da se tradicija dobrih poslovnih odnosov nadaljuje, ker smo vezani. Tudi Steklarna ima malo kupcev, ki bi vztrajali kar 40 let (morda Zimmermann). Upam, da bomo dobro sodelovali še vsaj toliko let.

Kako danes gledate na poskuse združevanja teh dveh firm?

Po vojni je lahko biti pameten general. Postaviti se je potrebno v čas iz začetka 80. let, ko se je po Titovi smrti začela gospodarska in politična kriza. Politika je poskušala zadeve sanirati po politično ekonomski logiki - povezovanje proizvajalcev v verigi naj bi prineslo nižjo ceno in boljšo tržno kvaliteto končnega produkta. Ideja sama po sebi ni bila slaba. Ne bi pa se smela posploševati. V našem primeru je bila po moji oceni to slaba odločitev, ker smo:

1. Združili veliko tovarno, v kateri je le del proizvodnje s področja razsvetljave in majhno tovarno. Naši problemi so bili zaradi naše majhnosti videti nepomembni in marginalni v primerjavi s problemi preostalega dela podjetja. Naša dejavnost je postala na nek način ogrožena.

2. Tržni pristop se je precej razlikoval. Sijaj je od nekdaj izdeloval izdelke glede na zahteve trga, medtem ko je Steklarna v tistem času prodajo v veliki meri diktirala proizvodnja, kar je sprožilo nadaljnja razhajanja.

Presoja o potrebnosti združitve ni

držala v praksi. Rad bi poudaril, da je bil naš razhod zelo korekten, brez sporov o delitvi dediščine. Vsi skupaj smo se iz tega poskusa marsikaj naučili, bistvenih posledic pa ni bilo ne za eno ne za drugo stran.

Koliko pa ste prisotni na slovenskem trgu?

Razdelitev prodaje je takšna, da 10 naših največjih kupcev na slovenskem trgu nosi skoraj 2/3 celotne prodaje na tem trgu. Trenutno ima Sijaj v Sloveniji približno 30% tržni delež, kar je veliko z ozirom na to, da je to modni artikel in da je veliko ponudbe in tudi nelojalne konkurence iz tujine, z netestiranimi izdelki, brez ponudbe rezervnih delov... Zato smo s tem deležem zadovoljni.

Imate tudi svojo lastno trgovino. Kako ste zadovoljni z njo in kakšen tržni delež vam predstavlja?

S prodajo v industrijski prodajalni smo lahko zelo zadovoljni. Prav sedaj se pripravljamo na njeno razširitev, ki pa bo morala biti na račun skladišča, ker dozidavati ne nameravamo. Industrijske prodajalne po pravilu dobro cvetejo. Izdelki so cenejši kot v ostalih trgovinah, saj je običajna trgovska marža od 30 - 35 %. Tukaj je plačilo takojšnje, kar je zlata jama v primerjavi z našo preostalo prodajo, ki je večinoma konsignacijska in od prodaje do dejanskega plačila mine pet do šest mesecev.

Industrijska prodajalna je naš drugi največji kupec v Sloveniji. Ob tej priliki pa lahko izrazim vse čestitke vaši preurejeni in lepo založeni prodajalni.

Kakšno je današnje število zaposlenih?

Leta 1984 ob združitvi s Steklarno smo imeli okrog 400 zaposlenih. Takrat je Sijaj delal z največjim elanom. Ob ločitvi leta 1989 nas je bilo še 340. Leta 1990, ko je bilo po razvitih demonstracijah v Beogradu, ki sem jih videl na lastne oči, že jasno, da bo Jugoslavija razpadla, smo ustavili domala vsako zaposlovanje. V prvi fazi smo z dekretom res odpustili okrog 25 delavcev, ki so zasedali delovna mesta formirana za takratno produkcijo in ureditev. Vse ostalo, do današnjih 130-ih pa smo reševali resnično sporazumno: prezaposlitve, čakanja do upokojitve, invalidske upokojitve itd. Vendar je to število že spodnji nivo, pod katerega ne bi smeli priti. Za nadaljnje petletno obdobje planiramo rahlo povečanje števila zaposlenih, vendar ne preko 140. Tudi v Evropi so takšna

podjetja najbolj fleksibilna, lažje najdejo svoje tržne niše...

Kakšni pa so vaši načrti za prihodnost?

Menim, da smo z investicijo v novo galvanizacijo omogočili ta postopek obdelave kovin še za naslednjih 20 let. To je še vedno osnovno področje naše proizvodnje. Imamo še vedno dobro delujočo lakirnico, ki ta segment dopolnjuje - lakiranje. Širiti nameravamo proizvodnjo nesvetilnega programa in poiskati dodatne tržne niše, ki bodo temeljile na obdelavi kovin in površinski dekorativnosti.

Do leta 2003 naj bi povečali proizvodnjo na 8,5 mio DEM. Skušali smo predvideti inflacijo in druga področja dodane vrednosti. V tem trenutku pa je izredno težko planirati, saj nam celo vodilna državna garnitura ne zna povedati, na kakšna gibanja lahko računamo in nam priznava, da so izvozniki, zlasti tisti, ki imajo v svojo proizvodnjo veliko vložnega dela (kamor spada tako Steklarna kot Sijaj), že krepko pritisnjeni ob zid in je v takih pogojih težko pričakovati dobiček.

Od začetka leta 1994 vodim evidenco med razliko rasti tečaja tolarja in rastjo inflacije in ta sedaj znaša že več kot 35%. V letu 1994 smo torej delali za polovico več denarja kot danes in je pravi čudež, da sploh še lahko izvažamo in preživimo.

Poleg tega pa tudi stanje v Evropi ni rožnato ...

Problem je, ker tudi evropske cene nenehno padajo, saj je pritisk konkurence z daljnega vzhoda ogromen. Vse težje je prodajati v spodnjem kakovostnem razredu in le s kvaliteto se lahko dvignemo. Moramo priti vsaj v zgornji del spodnjega kakovostnega razreda, če že ne v spodnji zgornjega.

V Evropi in tudi v Sloveniji se prodaja vse bolj usmerja v velike blagovnice. Rastejo ogromne nakupovalne hiše, ki imajo običajno

tudi oddelek s svetili. Veliki trgovci pa imajo spet svojo politiko. Predvsem znajo zelo dobro pritiskati na cene. Na drugi strani se med seboj povezujejo in iščejo cenovno ugodnejše dobavitelje. In le do takrat so pripravljeni na sodelovanje. Tako smo npr. izgubili IKEO, saj je konkurenca iz daljnega vzhoda ponudila za polovico cenejši izdelek. Ob pričetku sodelovanja je bilo razmerje 1/3 izvenevropskih dobaviteljev in 2/3 evropskih. Čez štiri leta pa se je razmerje obrnilo. Pri tem pa izdelki iz teh dežel po kvaliteti ne zaostajajo za evropskimi. Tam namreč ameriški, japonski in evropski kapital investira v moderne tovarne, ki začenjajo na "zelenem travniku", s sodobno tehnologijo, visoko produktivnimi stroji in znano vzhodnjaško delovno produktivnostjo. Mislim pa, da se bo Evropa kmalu streznila, saj je na eni strani oddaljenost kljub cenenu transportu problematična, zlasti v primeru reklamacij. Ugotavljam tudi, da je cena za bančno krizo teh dežel, ki jo plačujemo v Evropi, prevelika. Ocenjujem, da morajo biti ekonomije do določene mere zaprte. Zlom domačega gospodarstva zaradi cenene uvoza pomeni vse nižji standard za domačine (ker izgubljajo zaposlitev), zato se kot kupci ne bodo pojavljali tudi pri izvoznikih. V ekonomiji se namreč slej ko prej vse obrne in vrne.

Ste torej glede prihodnosti Sijaja optimist?

Že 15 let sem direktor in ta leta so mi dala ogromno izkušenj. Bila so obdobja krize in obdobja prosperitete. Včasih se sprašujem, kam smo v nekaterih obdobjih dajali denar, glede na to, na kako krasno zaščitenem trgu smo se pojavljali in po kakšnih cenah smo prodajali. Problem je takrat predstavljalo le to, kako v kratkem roku zadovoljiti željam kupcev. V času razcveta smo veliko gradili, v glavnem na račun odrekanja plačam. Zame je krivica

in prevara stoletja, da je bilo premoženje olastninjeno na takšen način, da ima 40% delež nekdo, ki ni naredil nič, da je delničar tudi otrok, ki se je leta 1991 šele rodil... Vendar je to nesprenljivo dejstvo. O Sijaju se vedno razpredajo govori, da je na robu zloma, kar pa ni res. Prav zaradi teh govoric pa imamo veliko težav tako pri dobaviteljih kot pri bankah. Sijaj je imel doslej vse plače izplačane 15. v mesecu. Lani smo investirali 120 mio SIT v novo galvanizacijo z vsemi čistilnimi napravami in je danes ena najsodobnejših v Evropi. Pred kratkim smo od Ministrstva za gospodarstvo dobili ugoden dolgoročen kredit, ki nam bo dal že nekaj dodatnega zagona. Že pred dvema letoma smo med prvimi stotimi v Sloveniji pridobili ISO standard 9001. Oznako Slovenija Quality imamo, odkar le-ta obstaja. Najbrž pa je res, da pozitivnih informacij ne znamo prav popularizirati in pre malo delamo na odnosu z javnostmi ter smo na promocijo firme preveč gledali skozi stroške, ki pa žal tudi niso majhni.

Skušamo se prebijati s kvaliteto izdelkov, kvaliteto poslovanja, designom. Boljši kot si, bolj si varen. Gotovo bodo še krize, še zlasti, če se bodo pogoji gospodarjenja še naprej zaostrovali. Rezerv je vedno manj. Za naslednje obdobje predvidevamo od 4 do 6% rast produktivnosti - z novo strojno opremo, večjimi serijami, boljšo organizacijo dela. Še so rezerve, vendar je zategovanje pasov vse težje. Kljub temu sem optimist, saj mislim, da se bo tudi država streznila, mi pa smo se morali že zdavnaj.

Imate kakšno izjavo za bralce Steklarja?

Vesel sem, da smo dobili prostor v vašem časopisu. Zahvaljujem se vsem sedanjim in nekdanjim sodelavcem za dobro pripravljenost na sodelovanje. In želim, da bi to trajalo vsaj še nadaljnjih 40 let, da bi tako v Steklarni kot v Sijaju zapihal boljši veter in da bi nas država vsaj malo manj stiskala.

Marinka
Anžlovar

Bivši vidni sodelavci Steklarne Hrastnik

OTO ŽLINDRA

G. Oto Žlindra je eden najstarejših steklarskih upokojencev. Kljub zrelem letom je ostal bistrega duha, aktiven in še vedno z dušo in srcem steklar.

Izkoristila sem njegovo pripravljenost za zasuk kolesa časa nazaj in skupaj z njim sem se podala skozi to oddaljeno obdobje. Vabiva vas, da se skupaj z nama skozi čas sprehodite tudi vi.

Kako ste preživel mladost?

Mladost sem preživel s svojimi starimi starši pri Možinatovih v Hrastniku. Opravi sem obvezno osnovno šolanje, dva dni po štirinajstem rojstnem dnevu pa sem se že zaposlil v Steklarni Hrastnik kot odnašalec.

Zakaj ste se sploh odločili za poklic steklarja?

Bil sem nezakonski sin. Mama je morala zaradi preživetja ostati na delu v Ljubljani. Oče je sicer želel, da bi me po končani osnovni šoli vzel k sebi v Ljubljano in mi pomagal, da bi se izučil za kovača. Ker pa sem bil na Hrastnik in stare starše zelo navezan, sem raje potrkal na vrata v Steklarno. Že kar na začetku sem se zaljubil v to čarobno viskozno snov - steklo.

Koliko časa ste ostali na pomožnem delovnem mestu?

Že čez nekaj mesecev sem se usposobil za krogličarja, čez dve leti pa sem bil že pomočnik ročnega pihalca.

Se še spominjate izdelkov iz začetnega obdobja vaše delovne poti?

Dobro se spominjam, da smo ročno izdelovali steklenice za mineralno vodo, ki so držale 1,25l, ki smo jim rekli cokle.

V tridesetih letih je lastnik Abel sklenil posel z neko afriško državo za ogromno količino 2 dl kozarcev, ki smo jih v treh izmenah delali kar dve leti. V Afriki je namreč takrat razsajala malarija, zato so bili kozarci le za enkratno uporabo. Izdelovali smo jih na dveh strojih, imenovali smo ju podmornici. Za tiste čase je bil to dokaj sodoben stroj, saj smo v enem delavniku "potegnili" kar 2700 teh kozarcev na vsakem stroju. Kasneje smo tri leta neprestano delali 50 in 65 litrske steklene balonke. V nekem drugem obdobju pa npr. 2,5 metra dolge cevi...

Nekako v teh letih ste odslužili tudi svoj dolg takratni domovini...

Leta 1934 so me vpoklicali na služenje vojaškega roka. Bil sem pri planincih, kjer sem v dveh letih še predobro spoznal vse hribe okrog Reke na Hrvaškem, predvsem pa Sušak. Nato so me vsako leto klicali na orožne vaje. Od leta 1937 do začetka vojne sem približno polovico časa v letu delal, polovico pa se vojaško usposabljal v Škofjeloškem hribovju in prebil kar 33 mesecev na vojaških vajah.

Potem pa se je pričela 2. svetovna vojna...

Na začetku vojne sem še delal v Steklarni, nato pa so me vpoklicali v nemško vojsko Wermatschaft. Po treh mesecih sem v mesecu septembru 1944 prebegnil v partizane, kjer sem bil do konca leta 1945. Bil sem obveščevalni oficir. Zanimivo je, da sem z dobro besedo po vojni rešil iz celjskega zapora v Starem piskru gospoda Viljema Abila, ki je bil dober človek. Le zato, ker je bil Nemec po rodu, še ni ničesar zakrivil.

Ali je bila kakšna bistvena razlika med delom v predvojnem času in po njem?

Bil sem dober steklar. V vseh obdobjih pa je bilo potrebno trdo delati. Zato kakšne bistvene razlike nisem občutil. Zaradi slabih plač smo v 30. letih tudi štrajkali. To je bil čas svetovne gospodarske krize. Vladala je tudi lakota. Zato se rad spominjam dobrega župnika Pavliča, ki je razumel delavstvo in je steklarjem v tem času pripeljal cele vagone pšenice, koruze in mesa iz Ptuja in Ljutomerja. S štrajkom smo tudi po njegovi zaslugi uspeli.

In vaša nadaljnja poklicna pot?

Leta 1947 sem napredoval v oddelkovodjo in ta dela opravljal do leta 1950.

Takrat pa so iz najbolje nemške steklarne naredili poizvedbo, če bi lahko pri nas delali laboratorijske

steklene izdelke. Ker je vodstvo ocenilo, da bi lahko s svojim delom doprinesel k izpolnitvi naročila, so me ponovno razporedili za ročnega pihalca. Prišlo je tudi pet strokovnjakov iz Nemčije in skupaj s še nekaj sodelavci smo izdelovali artikle za uporabo v medicini oz. v laboratorijih. V laboratoriju kemijske smodnišnice imajo še vedno ročno izdelano tovrstno steklovino. V času, ko smo delali skupaj z nemškimi steklarji sem se veliko naučil, ob sobotah in nedeljah pa sem kasneje to znanje prenašal na mlajše steklarje.

Kako pa je bilo v prelomnih 60-ih letih, ko ste se iz starega preselili v nov obrat?

Seveda se dobro spominjam tega obdobja. Star obrat je bil zelo odprt in neurejen, zato so bila pričakovanja ob selitvi velika, vendar smo bili kar malo razočarani, saj je bila v novih prostorih veliko večja vročina.

Pa vendar ste svojo kariero zaključili kot oddelkovodja?

Res je. Čeprav sem kot steklar veliko boljše zaslužil, je takratni direktor g. Klanšek taktično prepričal mojo ženo, ona pa nato seveda mene, da je za moje zdravje

bolje, da ne bi več delal napornega fizičnega dela kot steklar.

Najprej sem bil pomočnik obratovodje g. Ranzingerja. Ko pa so ga za dve leti napotili na usposabljanje v Nemčijo, sem delo obratovodje prevzel jaz. Ročna proizvodnja je imela v tistem času ogromen potencial. Bilo je preko 100 brigad in skupaj s pomožnim kadrom je bilo kar 720 zaposlenih. En sam obratovodja je brez pisarniške pomoči kar težko obvladoval vse to.

Sam sem moral delati tudi plan proizvodnje, in sicer kar za tri mesece naprej. Ker nisem imel tovrstnih izkušenj in znanja, me je to stalo marsikatero prebedeno noč. Oddelkovodje in obratovodje so bili odgovorni tudi za čistočo. V službo je bilo potrebno priti ob nedeljah in obrat spraviti v red. Nedeljska dežurstva so bila potrebna tudi zaradi možnih nesreč (npr. poplava leta 1955, ko je voda skoraj zalila steklarske peči, kar smo z braniki s peskom napolnjenih vrečami preprečili).

Se še spominjate pričetkov polavtomatske proizvodnje?

V začetku 60. let smo pričeli s polavtomatsko proizvodnjo. To so bile t.i. laike, na katerih smo za nemškega kupca začeli na sodob-

NK Bratstvo v 30. letih. G. Žlindra je prvi z leve.

nejši način izdelovati plafonjere. Bilo je ogromno težav, tako da je celo vodstvo že razmišljalo o njihovi opustitvi. Da se je ta dokaj rentabilna proizvodnja obdržala, gre največja zahvala g. Jožetu Veleju, ki je vztrajal in se kot vzdrževalec maksimalno angažiral. Z Dola se je s kolesom pripeljal ob 3h zjutraj, proti večeru pa se je vračal domov. Tako smo počasi spravili proizvodnjo na 600 do 700 dobrih komadov.

Kako se z današnjega stališča ocenjujete kot predpostavljeni oz. šef?

Težko je ocenjevati lastno delo in odnos do sodelavcev. Mislim da sem bil pošten in da sem znal prisluhniti in razumeti sodelavce, tudi podrejene. Če pa je bilo potrebno, sem znal biti tudi strog in odločen. Nesporazumi pa so ostali znotraj tovarne in niso skalili naših siceršnjih dobrih odnosov.

Bili pa ste aktivni tudi še na mnogo drugih področjih?

Vrsto let pred vojno sem se ukvarjal s planinarjenjem kot član Društva Prijateljev prirode (kasnejši Skavti). Pred vojno je bilo to društvo zelo aktivno, imeli smo preko 70 članov in prehodili smo vsa okoliška, pa tudi malo bolj oddaljena hribovja. Tega časa se rad spominjam, saj smo se v tej sredini res idealno združili prijetno s koristnim.

Najbolj aktiven pa sem bil na področju smučanja. Veselje do tega športa me ni minilo celih 50 let. Bil sem tudi funkcionar v smučarskem klubu. Poslednjič pa sem se smučal pred 10 leti v Kranjski Gori. 20 let sem igral nogomet v NK Bratstvo, po aktivni karieri pa sem bil še vrsto let tajnik kluba.

Leta 1946 smo v Hrastniku ustanovili tudi Brodarsko društvo. Predvsem zaradi moje vztrajnosti se

je društvo tu obdržalo. V vseh okoliških krajih - Trbovlje, Zagorje, Radeče, pa je po začetnem zagonu propadlo. Bil sem dolgoletni član gasilskega društva. Tudi s kolesarstvom sem se ukvarjal...

Vse te aktivnosti so mi vzele veliko prostega časa. Meni je bilo sicer v veselje, največji davek za to je gotovo plačala družina.

Ali ste bili aktivni tudi v družbenopolitičnih organizacijah?

10 let sem bil v glavnem odboru za socialno in pokojninsko zavarovanje v Trbovljah in tu zastopal vse steklarje. Za marsikoga sem uredil manjkajočo delovno dobo, prislužno z delom po drugih steklarnah v Jugoslaviji. Nekajkrat sem bil tudi član Upravnega odbora podjetja.

Ali ste se takoj po upokojitvi leta 1971 odselili iz Hrastnika in kaj je bil vzrok za selitev?

Po upokojitvi sem še vrsto let živel v Hrastniku in ostal aktiven pri dejavnostih, v katerih sem delal do takrat. Iz Hrastnika so se najprej odselili sinovi in ko je sin Boris v Vrhpolju pri Kamniku dogradil hišo, naju je z ženo povabil k sebi. Kljub temu da sem bil ob selitvi že v letih, sem se na novo okolje hitro privadil. Okolica je neprimerno prijaznejša kot v Hrastniku. Omogočala mi je, da sem se še lažje ukvarjal z mojimi konjički: gobarjenje v okoliških gozdovih, hoja po hribih in smučanje. Še zlasti pa mi prija svež gorenjski zrak.

Kako ste skrbeli za svoje zdravje, da ostajate takšna korenina?

Čeprav sem vrsto let trdo fizično delal, mislim, da me je pri ohranitvi dobrega zdravja pomagal predvsem šport. Tudi danes, kolikor je le možno, ohranjam kondicijo, se sprehajam, gobarim,...

Še vedno rad tudi kaj preberem

in lahko se pohvalim, da danes bolje vidim, kot sem v srednjih letih. S svojim življenjem sem zadovoljen in najbrž tudi to prispeva k daljšemu in tudi kvalitetnejšemu življenju.

Vas kakšna nitka kljub temu še vedno vleče na Hrastnik?

Dokler bova z ženo pri takšnem zdravju, kot sva danes in bova lahko skrbela sama zase, bova ostala v Kamniku. Če pa bi zaradi slabše pokretnosti moral v dom upokojencev bi rajši šel v Hrastnik, čeprav je dom v Kamniku le nekaj korakov od naše hiše, ker tu poznam več ljudi.

Še spremljate dogajanja v Steklarni?

Steklaro spremljam predvsem preko vašega časopisa, ki ga vedno v celoti preberem. Pred enim mesecem ste ustregli moji želji po ogledu notranjosti tovarne in lahko rečem, da je stanje neprimerljivo s tistim v 70ih letih. Pogoji dela so mnogo boljši, mnoga dela prilagojena za lažje in hitrejše opravljanje. Seveda pa je število steklarjev veliko manjše.

Želim, da bi Steklarna še vnaprej

uspešno prosperirala, da bi bili zaposleni v njej lahko čim bolj zadovoljni z delom in s plačili.

G. Žlindra bo konec letošnjega leta praznoval svoj 85. rojstni dan. V tovarni je pustil dobršen pečat, saj je s svojimi rokami, tem instrumentom vseh instrumentov, znal iz steklene gmote izvabiti vrhunske izdelke. In tudi kot obratovodja je dobro vodil svoj obrat. Še vedno je dinamičen in iskriv človek, ki tako kot vse čivljenje, še vedno izkoristi sleherno priložnost za aktivnosti. Včasih jih je moral usklajevati s službenimi in družinskimi obveznostmi, danes pa s svojo današnjo kondicijo. In kot kaže je to recept za dolgo in polno življenje. Ali kot je dejal francoski književnik in filozof Rousseau: "Telo je temelj umskih sposobnosti in orodje duha. Zato mora biti krepko in zdravo".

Da pa takšno ostane se moramo kar precej potruditi tudi sami in g. Oto nam je pri tem lahko za vzgled.

Na sprehodu skozi čas
Marinka ANŽLOVAR

ZAHVALA

Ob mojem odhodu iz vaše sredine se najlepše zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz obrata pregleda na izmeni Povše in Bočko za prelepo darilo, ki me bo vedno spominjalo na vas.
Iskrena hvala tudi izmenovodji g. Trinkerju.
Vsem želim še naprej mnogo uspehov in obilo razumevanja.

Judita Brglez

ZAHVALA

IRENA KOVAČ

se je odločila, da bo od meseca septembra dalje opravljala delo v drugi sredini. Njen odhod iz Steklarne pomeni tudi konec njenega soustvarjanja našega časopisa.
Za njeno sodelovanje se lepo zahvaljujemo, z željo, da se še kdaj oglasi pri nas.

Uredništvo

NOVICE IZ SVETA DELAVCEV

Spoštovani!

V Steklarni Hrastnik d.d. imamo izvoljen svet delavcev, zato vam v današnji številki Steklarja predstavljam: kaj pomenita delavska participacija in individualne pravice delavcev.

DELAVSKA PARTICIPACIJA

Prizadevanja sindikatov in socialne demokracije za širitev različnih delavskih pravic na ekonomskem področju ter aktivnosti različnih humanosti v prizadevanjih za kapitalizem z bolj "človeškim obrazom" so pripomogli k uveljavitvi tako imenovane DELAVSKE PARTICIPACIJE ali SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU PODJETIJ.

V razvitejših tržnih gospodarstvih je delavsko soupravljanje doživelo velik razmah po drugi svetovni vojni. Med glavnimi razlogi za to je bilo spoznanje, da so rezultati dela in poslovanje podjetja mnogo boljši, če obstaja možnost soodločanja in je sam proces dela v podjetju organiziran tako, da motivira in spodbuja zaposlene za kreativen, soodgovoren odnos do dela in nenazadnje tudi za skupen uspeh celotnega podjetja.

Razmišljanja, ki jih pri nas večkrat slišimo, da je posamezno podjetje uspešno izključno zaradi vodstvene strukture, so v razvitih zahodnih demokracijah že zdavnaj preživeta. Cela vrsta primerov priča o tem, da je uspešno le tisto, kjer je omogočeno kreativno soodločanje in timsko delo na vseh ravneh, od vodstvene strukture do neposredne proizvodnje.

V dveh letih našega dela smo sprejeli Pravilnik o delu sveta delavcev, Dogovor o sodelovanju med IO sindikata in svetom delavcev, kar je bil sploh pogoj, da smo lahko zaživel.

Vemo, da smo se v našem podjetju večno srečevali s problemi zaradi zaščitnih sredstev. Zato nas je ta pravilnik v lanskem in delu letošnjega leta, vedno spremljal na naših sejah in je bil s 1. 6. 1998 tudi

sprejet s strani podjetja in sveta delavcev.

Skupaj s Pravilnikom o zaščitnih sredstvih smo se pogajali in usklajevali Participacijski dogovor. S tem dogovorom je svet delavcev tudi prišel do sredstev, ki nam jih že sam zakon O sodelovanju delavcev pri upravljanju (Uradni list RS, št. 42/93) zagotavlja.

INDIVIDUALNE PRAVICE DELAVCEV

Vsak delavec lahko torej v vsakem primeru, ne glede na to ali je v družbi izvoljen svet delavcev ali ne, uresničuje pravico do sodelovanja pri upravljanju kot posameznik, vendar v mnogo manjšem obsegu in glede veliko manjšega števila vprašanj, ki mu sicer pripadajo kolektivno preko sveta delavcev oziroma delavskega zaupnika.

Delavec kot posameznik ima pravico:

- do pobude in odgovorov na to pobudo, če se nanašajo na njegovo delovno mesto ali na njegovo delovno oz. organizacijsko enoto,

- biti pravočasno obveščen o spremembah na svojem delovnem področju,

- povedati svoje mnenje o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na organizacijo njegovega delovnega mesta in delovni proces,

- zahtevati, da mu delodajalec oziroma od njega pooblaščen delavec pojasni vprašanja s področja plač in drugih področij delavnih razmerij ter iz vsebine Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju.

Delodajalec mora odgovoriti na pobudo iz prve alineje ter na vprašanja iz četrte alineje najkasneje v 30 dneh.

Dosedanje izkušnje kažejo, da posvečamo uresničevanju individualnih soupravljalških pravic daleč premalo pozornosti, kar še dodatno

prispeva k nižji ravni soupravljalških pravic posameznikov.

Sicer pa na individualne soupravljalške pravice ne moremo in ne smemo gledati le kot na obrambni mehanizem za zaščito pridobljenih pravic. Soupravljanje na delovnem mestu je namreč lahko tudi marsikaj drugega. Pobude in predlogi, ki jih podajajo delavci v zvezi s svojim delovnim mestom ali širše, največkrat vsebuje rešitve, ki prispevajo k organizacijskim in drugim izboljšavam in prispevajo k večji uspešnosti gospodarskih družb. Sodobni delodajalci, ki so spoznali teorijo in prakso participativnega menedžmenta, vedo, da je uspešnost gospodarskih družb mogoče na dolgi rok zagotoviti le s celovitim aktiviranjem vseh zaposlenih.

Moto te strategije je, da naj vsak delavec postane hkrati sopodjetnik.

Zato takšni delodajalci zaposlene zavestno vključujejo v podjetniško dogajanje in jih s tem tudi stimulirajo za uspešno delo. Gre torej za to, da mora menedžer, če želi biti sam uspešen, identificirati, razvijati in udeležati individualne zmožnosti zaposlenih. In veliko tega se lahko uveljavlja prav preko uresničevanja individualnih soupravljalških pravic.

Predstavila sem vam individualne pravice delavcev kot posameznika, kaj je participacija in del našega dela.

Rada bi vas spodbudila, da napišete predloge in pobude za vaše delo na vaših delovnih mestih in jih posredujete članom sveta delavcev v vaših sredinah.

Predsednica sveta delavcev
Joži Sticher

DOPUSTNIŠKI UTRINKI

Prvi hladnejši dnevi so nekoliko ublažili željo po dopustu, pa vendar so spomini na preživete sproščene julijske in avgustovske dni še vedno živi. Nekaj naših sodelavcev smo povprašali po njihovih vtisih z letošnjega dopusta, ki so si ga privoščili skladno s svojimi željami in možnostmi. Morda bo izkušnja koga med njimi napotek za preživetje dopusta v naslednji sezoni.

JOŽI STICHER, administratorka

Ker v preteklem letu nismo bili na dopustu, je bil letošnji oddih še toliko bolj zaželen. Dopustovali smo v počitniški prikolici Steklarne Hrastnik v Valkaneli. Preživeli smo ga kar se da aktivno, veliko smo kolesarili, uživali v morski vodi, prvič v življenju sem tudi stopila na rolke. Pa vendar smo se spočili in si nabrali novih moči.

DEJAN SAVIČ, odnašalec paketov

Pred letošnjim dopustom sem naredil izpit za avto, tako da sem dopust lahko preživel bolj pestro, saj je z njim lažje premagovati razdalje. S skupino prijateljev smo se vsak vikend zapeljali do Portoroža, kjer smo kampirali in veliko žurirali. Vse noči smo preživeli v diskotekah, čez dan smo spali, proti večeru pa smo se kopali. Nato pa spet skok na naslednji žur. Ostali čas pa sem preživel v Hrastniku, vendar sem bil tudi ta čas bolj malo doma. Lahko

rečem, da je bil letošnji dopust zame najlepši doslej.

ZINETA HRSTIČ, pregledalka stekla

Izkoristila sem pet tednov strnjenegega dopusta, tako da sem na napore v službi skoraj pozabila. V tem času smo si privoščili dva kratka oddiha na morju v Umagu, ki smo ju izkoristili za morske doživljaje. Dvakrat pa smo bili tudi na obisku pri sorodnikih v Sanskem Mostu v Bosni.

Svojega doma od časa vojne še nisem videla, zato mi je enourni obisk rodnega Prijedorja veliko pomenil. Ne morem opisati, kako me je ob tem stiskalo pri srcu. Do domače hiše pa si še vedno nisem upala, to sem prihranila za naslednjo priložnost.

MIRAN PLANINC, ključavničar

Že 12 let hodim na dopust na Pag. Tudi letos se tradiciji nisem izneveril. S prijatelji smo se nastanili v privatnem aranžmaju. Lastnik je zelo prijazen, ustregel je vsaki naši želji. Vozil nas je z barko, nalovil nam je školjk, lignjev in drugih morskih sadežev... Za kopanje smo si poiskali čudovit samotni zaliv, ker je bila na ostalem delu gneča, kot še nikoli doslej. S čolnom smo se vozili tudi do ostalih bližnjih otokov. Zlasti me je navdušila

Metajna, kjer se nisem mogel načuditi flori in favni pokrajine tega otočka: kaktusi na skalah, želve ...

Letos sem k temu lastniku pripeljal sedem družin, zato imam sam naslednje leto aranžma brezplačen. Zato ni dileme, kje bom preživel dopust v prihodnjem letu.

JOŽE DRUGOVIČ, ključavničar

Že nekaj let vsako leto preživljam dopust v drugi državi. Letos smo se odločili za Malto. Otok je majhen, hoteli in okolica hotelov čudovita, mesta dokaj čista, okolica pa umazana. Povsod so razobešene table OHRANITE MALTO ČISTO, vendar domačini za to storijo še najmanj.

Otok ima dve prečudoviti peščeni plaži, ostala okolica pa je kamnita. Domačini se preživljajo z barantanjem na borzah, ladjedelništvom in še kot tretje s turizmom. Malta sama nima pitne vode, zato destilirajo morsko.

Bližnja otoka Kumino in Koma pa sta zeleni oazi, kjer pridelujejo sadje in zelenjavo za potrebe Malte. Cene izdelkov so približno takšne kot pri nas, sami aranžmaji pa se, če odštejemo prevoz, lahko primerjajo s Hrvaško, pri tem pa je kvaliteta boljša.

Čeprav so bile temperature 45-50 stopinj, se še vedno najde senca. Hrana je po angleškem vzoru, prav tako tudi promet -po levi. Domačini so zelo ponosni na svoje avtobuse, ki so stari več kot 50 let. Njihova klima je odprta streha, okna in vrata. Imeli smo se odlično, spet smo spoznali nov delček sveta, prihodnje leto pa bo verjetno na vrsti Portugalska.

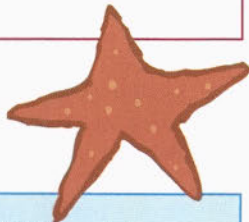

ANTON LIPAR, izmenski vodja

Nikoli ne razmišljamo, kam na dopust, saj ima brat v Piranu hišo, kjer vsako leto nekajkrat dopustujemo. Tudi letos je bilo tako. Živimo kot doma, pa vendar drugače, dopustniško. Kuhamo si sami, tako da cenovno skoraj ni razlike, kot če bi bili doma. Letos je bilo nekoliko prevroče, saj se tudi v morju, ki je imelo 29 stopinj, nisi mogel ohladiti. Še sreča, da je vsaj v hiši prijetno hladno. Nekajkrat smo se odpravili v Portorož, v Fiesio, obiskali smo naš počitniški

dom... S sinom sva tudi veliko ribarila. Skratka, bilo je prijetno in drugače, pa vendar tako domače in poznano.

ZDRAVKO RANZINGER, ročni pihalec

Letos sem bil po dvajsetih letih ponovno na morju. Ker smo se odločili za skupen dopust s hčerko in njeno družino, smo se predvsem zaradi vnučka odločili za dopustovanje v počitniški prikolici. Vreme je bilo čudovito, morje toplo, tako da smo res uživali. Veliko sem tudi igral tenis in minigolf. Večere pa smo namenili zblizanju družine, pogovorom in kartanju. Preostali dopust pa sem preživel doma.

Veliko sem bil tudi na teniškem igrišču. S terminom kolektivnega dopusta smo imeli izredno srečo, saj je bilo v tem času krasno vreme za dopust, bilo pa bi grozno za delo v tovarni.

MARJETA ULDRIJAN, pregledalka stekla

Dopust smo preživel v majhnem kraju Mulve v Podravini na Hrvaškem. Blizu je veliko jezero, zato smo lahko uživali v kopanju in sončenju. Šli smo tudi na enodnevn nakupovalni izlet na Madžarsko. Dopust nam je popestrilo tudi praznovanje Marijinega vnebovzvetja, ki ga na Hrvaškem masovno praznujejo. Bilo je veliko različnih prireditev in zabave. En teden je zelo hitro minil, preostale proste

dni pa smo precej delovno preživel doma.

ZDRAVNIŠKI NASVETI

SRČNO ŽILNA OBOLENJA - PREVENTIVA IN ZDRAVLJENJE

srca pa lahko nastane tudi sekundarno zaradi kroničnih pljučnih obolenj, kot so npr. kronični bronhitis, astma, tuberkuloza, pljučni tumorji - zaradi obremenitve srca. Pri nekaterih presnovnih obolenjih, kot so npr. sladkorna bolezen ali obolenje ščitne žleze zaradi okvare ožilja in obremenitve tudi srčna obolenja. V starejšem obdobju pride do obolenja srčnega in perifernega ožilja zaradi arteriosklerotičnih sprememb. Zdravljenje je konzervativno, lahko pa tudi pri nekaterih obolenjih operativno - posebno pri obolenjih venčnih žil ali glavne odvodne žile. V zadnjih desetih letih se vrši tudi transplantacija srca.

Pri aktivni populaciji, kot smo že v prejšnjih člankih omenili, pride čisto do obolenja srca zaradi nepravilnega načina prehranjevanja (prekomerna telesna teža), zvišanega krvnega pritiska - ter zaradi obremenitve srca pri kadilcih in alkoholizmu ter neugodnih delovnih pogojih, pri visokih temperaturah, velikih dinamičnih obremenitvah in nepravilnem režimu nadomeščanja tekočin pri delu. V današnjem članku bi žele obravnavati ravno ta zadnji vzrok obolenj, ki je specifičen v steklarski industriji zaradi neugodnih klimatskih razmer, kot tudi prekomernega uživanja tekočin med delom. V začetku 60. let nam je v steklarski industriji povzročala največji problem posebej v notranjem obratu previsoka temperatura in s tem v zvezi tudi prekomerno uživanje vode, kar je povzročilo prekomerno obremenitev srca in ožilja. Visoka efektivna temperatura, ki je medsebojno razmerje temperature zraka, vlage v zraku, sevanja in gibanja zraka, so znašale preko 30° C, kar je povzročalo prekomerno potenje, ter potrebo po nadoknadi izgubljene tekočine (pri steklopihalcih je bila poraba vode tekom 8-urnega dela tudi do 17 litrov). Zaradi velike količine popite tekočine je nastopilo še močnejše znojenje, še večja žeja in s tem tudi začaran krog. Pri delavcih so nastopile slabosti, bruhanje, želodčni krči, vnetje črevesja. Mnogi delavci v starosti 40 - 45 let so postali invalidi zaradi obremenitve srca in okvare ožilja. Potrebna je bila ocena in pri invalidskih komisijah zaradi zmanjšanja delazmožnosti. Ti delavci so bili v poznejših letih približno 50-ih letih, potrebni invalidske

Obolenje srca in ožilja je najpogostejše obolenje 20. stoletja. Zaradi obolenj oz. njihovih komplikacij, je smrtnost zaradi srčno žilnih obolenj na prvem mestu. Obolenja nastopajo v zadnjih 10 letih v vedno nižji življenjski dobi. O vzrokih teh obolenj smo že na kratko razpravljali v eni od prejšnjih števil Steklarja.

Srce je votel mišični organ, ki ga sestavlja desni in levi predvor in desni in levi prekat. V bistvu gre za mišično črpalko, ki črpa in poganja kri po telesu. Pri odraslem človeku, odvisno od težavnosti dela, prečrpa dnevno približno 12000 do 13000 litrov krvi, pri aktivnih športnikih celo med 15000 do 18000 litrov. Izrabljena kri se po zgornji in spodnji dovodni žili zlije v desni predvor od tod v desni prekat, nato po pljučni arteriji v pljuča, kjer odda CO₂, sprejme kisik, nato tako prečiščena kri priteka v levi predvor - levi prekat in po glavni odvodni žili aorti po telesu, kamor celicam po arterijah dovaja potreben kisik. Minutni utrip srca v mirovanju znaša približno 70 udarcev. Razumljivo, da vsaka motnja v funkciji tega organa, povzroča resne zdravstvene motnje pri človeku.

SRČNA OBOLENJA:

Že pri rojstvu imamo lahko napako na srčnem ožilju ali zaklopkah, govorimo o prirojeni srčni napaki, ki se zdravi operativno. Tekom življenja v zgodnji mladosti, kot posledica bakterijskih infektov, posebno streptokokov ali toksičnih okvar, lahko nastane pridobljena srčna okvara zaradi vnetja zaklopke ali vnetja notranje srčne mreže, (endokarda), nadalje vnetje srčne mišice (miokarda) ali pa zunanje srčne mreže (perikarda). Obolenje

Večina med dopustom ni doživela kakšnih ekstremnih doživetij v eksotičnih krajih. Kljub temu smo se na delo vrnili boljše volje, polni moči in z lepimi spomini na preživete dni. To pa je tudi glavni namen prostih dni: sproščenost, čas za počitek, zabavo, zase in drug za drugega.

Marinka ANŽLOVAR

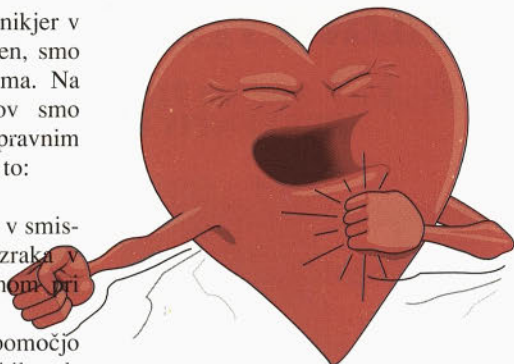
upokojitve. Ker režim pitja nikjer v svetu ni bil zadovoljivo rešen, smo izvršili študijo pitnega režima. Na podlagi dobljenih rezultatov smo predlagali upravi in samoupravnim organom določene ukrepe in to:

- Sanacija delovnega okolja v smislu znižanja temperature zraka v obratu (z vodnim parafanom pri pečeh).
- Ojačano gibanje zraka s pomočjo talne ventilacije, ki pa ni bil realiziran.
- Prepoved pitja med delovnim časom, to se naj nadomesti z mlačnim, neoslajenim šipkovim čajem v večkratnih manjših količinah. Ta ukrep je bil pretežno realiziran.

V samem študiju na vzorcu približno 250 ljudi smo dokazali, da je pitje večjih količin hladne vode škodljivo ne samo za srčno žilni sistem zaradi obremenitve, temveč pušča posledice na prebavnih organih, v prvi vrsti želodcu in črevesju v smislu kroničnih vnetnih sprememb. Nadalje smo s študijo dokazali tudi škodljivost različnih gaziranih pijač, ki povzročajo napetosti v trebušnih organih, kot tudi konzumiranje večjih količin mineralnih vod. Nadomeščanje mineralnih snovi v steklarski industriji ni potrebno, ker pri ustaljeni prehrani delavcev izguba le teh ni bistveno povečana. Predlagali smo pa, da se spremenijo ustaljene navade težkih malic, kot npr. mesni izdelki in meso, ki se naj nadomesti z ustrežnejšimi lažjimi malicami, ki tudi kalorično niso premočne. S tem namreč razbremenimo prebavne organe, kot tudi srčno žilni sistem, nadalje bistveno nižje vsebnosti soli zmanjšamo vezavo vode v organizmu in s tem tudi dodatne obremenitve srca.

V neugodnih mikroklimatskih pogojih, kot so visoke temperature, dinamično težje fizične obremenitve, nastopi obremenitev ožilja na življenjsko pomembnih organih, oz. organskih sistemih, kot so razen srca možgani, ledvice in periferno ožilje. Okvara ožilja je v začetku funkcionalna, pozneje pa tudi anatomsko patološka okvara (zvišan krvni pritisk, nastanek srčne ali možganske kapi, okvara ledvične funkcije) zaradi zožitve perifernega ožilja pa dodatno slabša prekrvavitve periferije posebno pri kadilcih ali pri uživanju prekomernih količin alkohola.

Kot je iz zgoraj navedenega razvidno, marsikatero obolenje srčno žilnega sistema pri delavcih preprečimo:

- s higiensko dietetičnim načinom življenja
- ustrezno sanacijo delovnih pogojev in delovnega okolja

S temi enostavnimi in poceni ukrepi bistveno zmanjšamo izpade pri delu zaradi bolezni, zmanjšamo invalidnost ter ohranjamo zdravje delavcev, kar izboljšuje njihovo delazmožnost in zdravstveno stanje, ter ustvarimo boljše pogoje za njihovo socialno ekonomsko stanje v srednjem in starejšem življenjskem obdobju.

Nekaj besed še o najpogostejših obolenjih žilnega sistema, to je žil, ki dovajajo že izrabljeno kri nazaj k srcu (venozni sistem). Tukaj v prvi vrsti mislimo na krčne žile spodnjih okončin, vnetnih sprememb teh krčnih žil, kot tudi vnetja globokega venskega sistema, ki pa je nevarnejši kot vnetja POVRŠINSKIH krčnih žil.

Krčne žile so lahko posledica podedovane slabosti ožilja, pogostejše pa nastopijo pri ženskah kot posledice hormonskih motenj ter nosečnosti, zaradi pritiska maternice na ožilje in s tem motnje v krvnem obtoku. Tudi pri delih s statičnimi obremenitvami, kot je npr. delo stoje na enem mestu, jih najdemo večkrat. Zdravljenje krčnih žil je konzervativno z ustreznim povijanjem nog. Povijanje deluje kot mišična črpalka, s čimer zadržuje napredovanje obolenja. Nadaljnja terapija je lahko s pomočjo injekcij z zaporo ožilja ali operativna terapija z odstranitvijo površinskih krčnih žil. Pri delih, kjer imamo večje statične obremenitve, priporočamo spremembo dela in to delo, ki se lahko vrši stoje in sede. V začetku obolenja blagodejno vplivajo tudi izmenične kopeli. Krčne žile ne zapuščajo invalidnosti. Pri vnetjih globokih ven, je pa situacija drugačna. Žile postanejo delno ali popolnoma neprehodne, pride največkrat do tromboze ožilja, to povzroča močnejše bolečine in otekline obolele noge. Zaradi tromboze

je potrebna dolgotrajnejša antitrombotična terapija pod redno kontrolo. Največkrat je potrebna tudi ustrezna invalidska ocena. Tromboza globokih žil lahko povzroča komplikacije tudi na drugih organih kot npr. na pljučih.

Pri krčnih žilah črevesja, tu mislimo na tako imenovane hemoroide (zlato žilo), ki je lahko zunanja ali notranja, je zdravljenje konzervativno z ustreznimi zdravili, dieto ter preprečevanjem zaprtja ali operativno z odstranitvijo zlatega žila. Navadno ne zapušča posledic. Pravočasno zdravljenje krčnih žil ali preprečevanje napredovanja obolenja v zgodnji fazi, je važen preventivni ukrep za preprečitev nastanka invalidnosti v poznejšem - starostnem obdobju. Zaradi oslabiljene cirkulacije v povirju krčnih žil pride do zastoja v prekrvavitvi - pomanjkanju kisika, spremembe na koži spodnje okončine. Koža postane tanka, na njej postanejo vnetno degenerativne spremembe z zmanjšano odpornostjo in nastankom rane na koži. Zdravljenje je izredno dolgotrajno in trdovratno z malo uspeha. V visokem procentu povzroča invalidnost.

Omeniti moram še eno lokacijo nastanka krčnih žil, katere vzrok je največkrat kronični alkoholizem z okvaro jeter. To so razširjene žile v spodnjem delu požiralnika. Te žile so anatomsko povezane z venoznim omrežjem v jetrih. Pri okvari jetrnege tkiva pride do pritiska in motenega pretoka krvi, kar povzroča krčne žile v požiralniku. Obolenje je resno z možnostjo masivne krvavitve, ki se lahko konča katastrofalno. Potrebna je popolna abstinenca alkohola, zdravljenje je operativno.

Specialist za medicino dela,
športa in prometa
Dr. Jože TOPLAK

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega moža, atija in dedija

Romana LANEGERJA

se iskreno zahvaljujemo za vse izraze sožalja,
podarjeno cvetje in sveče.

Hvala sorodnikom, sosedom, znancem,
spodnjim vikendašem Štirca, bivšim sodelavcem
in njegovim športnim prijateljem, ki ste ga pospremili
na njegovi zadnji poti.

Zahvaljujemo se tudi Steklarni Hrastnik, pevcem,
godbeniku za zaigrano Tišino in govorniku za poslovilne besede.

Žena Joži, sin Roman ter hči Vanja z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, strica, dedka

Mirka ZALETELA

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Steklarni Hrastnik
za darovano cvetje in pevcem Steklarne Hrastnik.

Žalujoča žena Milena in sin Roman z družino
ter ostalo sorodstvo

ZANIMALO VAS BO

Poletje se počasi poslavlja, nanj nas vežejo le prijetni spomini na tople počitniške trenutke, ki pa se bodo kljub vsemu počasi umaknili hladnim, manj prijetnim zimskim dnevom.

Z zadnjim statističnim podatkom sem vas seznanila ob koncu meseca junija 1998, in sicer so bili takrat podatki sledeči: mesec JUNIJ 1998 smo zaključili s skupnim številom 791 zaposlenih, med katerimi je bilo 353 žensk in pa 438 moških, med vsemi pa smo imeli dva pripravnika in pa 30 delavcev sprejetih za določen čas.

Od tega zadnjega podatka pa so bile tudi spremembe, in sicer:

V mesecu **JULIJU 1998** smo na novo **ZAPOSILILI 1 DELAVCA**, v redno delovno razmerje za določen čas 6 mesecev sprejeli Petra Marinkoviča, ki opravlja delo instrumentarca 3 v Obratu vzdrževanja in investicij. delovno razmerje je **PREKINILA 1 DELAVKA**, SINET (1 delavka):

V hčerinsko podjetje je bila razporejena ena delavka in sicer Ana Šklander, ki je opravljala delo pregledalke 2 v Obratu pregleda.

Ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih sprememb smo tako mesec JULIJ 1998 zaključili s skupnim številom 791 zaposlenih, med katerimi je bilo 352 žensk in pa 439 moških, med vsemi smo imeli 30 delavcev sprejetih za določen čas in pa dva pripravnika.

Sedaj pa bi vas rada seznanila še s kadrovskimi spremembami, ki so nastale v mesecu avgustu 1998.

V **AVGUSTU 1998** smo na novo **ZAPOSILILI 1 DELAVKO**, za določen čas 6 mesecev 1 delavko, in sicer Margit Deisinger Turk, ki bo opravljala delo komercialistke 3 v komercialnem sektorju.

Delovno razmerje je **PREKINILO 6 DELAVCEV**, in sicer:

SPORAZUMNO (2 delavca):

Irena Kovač, ing., ki je bila zaposlena kot programer 1 v AOP in pa Zoran Kojič, ki je opravljal delo odnašalca stekla.

IZKLJUČEN (1 delavec):

Zaradi večjega števila neopravičenih izostankov je bil v tem mesecu izključen Alojz Vajdič, zaposlen za določen čas 6 mesecev, ki je opravljal delo tehnologa 1 v PC pogrnjena miza.

V **SINET** (1 delavka):

V hčerinsko podjetje Steklarne Hrastnik je bila prerazporejena delavka Irena Muhovič, ki je opravljala delo pregledalke 2 v Obratu pregleda.

TRAJNO PRENEHANJE POTREBE PO DELAVCIH (2 delavca):

Delovno razmerje je kot trajnemu tehnološkemu višku oz. na podlagi sklepa o

trajnem prenehanju potrebe po delavcu prenehalo Juditi Brglez, zaposleni kot pregledalka 1 v Obratu pregleda in Ivanu Brunčku, ki je bil zaposlen kot ročni pihalec 1 RDBO v PC razsvetljavi. Ob vseh navedbah kadrovskih sprememb smo mesec **AVGUST 1998** zaključili s skupnim številom 785 zaposlenih, med katerimi je 349 žensk in 436 moških, med vsemi je 29 delavcev sprejetih za določen čas in dva pripravnika.

PRIRASTEK K DRUŽINI

V obeh poletnih mesecih je našim delavcem kar nekaj malčkov osrečilo in popestrilo življenja, in sicer so se rodili kar štirje dečki in ena deklica. Našemu delavcu Marjanu Žerku je žena Snežana povila deklico Evo, katero je doma nestrpnost pričakovala njena starejša sestra Kaja.

Tadej Pavlič je postal ponosni očka malega Aleksa, katerega mu je povila mlada mamica Petra Jonke.

Mali sin Darko pa je povečal družinski krog našega delavca Ljuba Jorgiča in njegove žene Smilje, vesel pa ga je tudi njegov starejši bratec Goran.

Ejubu Čehiču je njegova življenjska sopotnica Hidajeta rodila sina Teufika, kateremu želimo čimprejšnjih stabilnih korakov v svet.

V mesecu avgustu pa je na svet prijoval tudi mali Nik, katerega je svojemu sopotniku Darku Vogrincu povila naša delavka Alenka Kosec.

POROČILI SO SE:

V teh vročih poletnih mesecih pa se nihče od naših delavcev ni odločil za skupno življenjsko pot, zaradi tega razloga pa bo tokrat ta rubrika ostala prazna. V rubriki **JUBILANTI** vam predstavljamo delavce, ki so svojo pripadnost firmi izkazali z dolgoletnim delom in so za to prejeli tudi skromno jubilejno nagrado. V mesecih JULIJU IN AVGUSTU so:

10 LET

Gorazd Medved, Andrej Cizej, Branko Kajtna, Mirzeta Mišič in Marjan Žerko.

20 LET

Petar Pejkič, Darino Rižner, Velinka Smiljanič, Zinka Akmačič, Joka Blatnjak, Vinko Godicelj, Branko Lovrič, Irena Strniša, Branka Šuljagič in Amir Lukovič.

30 LET

Marija Šepetavec

ČESTITAMO VSEM!

Kadrovska služba
Sabina MEDVED

ZVEZDE GOVORIJO

Horoskop od 1.10. do 31.10.1998

Piše astrologinja Milena Zakrajšek

OVEN

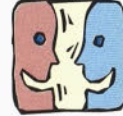
Kljub povečanemu osebnemu vplivu in čistem, ki jih boste deležni, ne boste preveč srečni, saj bi v ljubezni lahko nastala kriza že na začetku meseca. Pobude bodo prevzemali drugi, zato se boste počutili nekoliko nelagodno. V dilemah se odločajte preudarno in poskusite skleniti kakšen kompromis.

BIK

Do 21. boste imeli energije za dva - izrabite jo za nove delovne zmage. Po tem datumu nekaj težav, treba bo skleniti kompromis. Dobili pa boste idejo, kako priti do denarja, toda z odločnim dejanjem počakajte vsaj do 23., saj se boste po tem datumu lažje dogovarjali.

DVOJČKA

V prvi desetini meseca se zaradi povečane privlačnosti lahko veselite romantičnih doživetij, toda med 9. in 24. oktobrom se pazite prenapetosti, obsojanja in jeze. Po 23., ko bo v vašo samozavest stopila temna sila, bodite pošten, toda realni in tudi bolj resni.

RAK

Konstruktiven in uspešen mesec. Preurejali boste dom ali pa se celo preselili. Med 8. in 23. povečana energija, zatem pa več miru in sreče v ljubezni. Pri delu vam bo ta mesec malo manj naklonjen, ker se boste morali prilagajati drugim, toda po 24. boste nenadoma oživel, spet boste pogumnejši in podjetnejši.

LEV

Prva desetina meseca bo zelo prijetna, oblublja vam izboljšanje odnosov z ljubljeno osebo in več domače sreče. Proti koncu meseca pazite na denar. Prijeten čas lahko izkoristite tudi za odločno napredovanje. Tudi družabno življenje bo zelo pestro.

DEVICA

Po 8. oktobru boste delali za dva, saj vas bo Mars priganjal k energičnemu izkoriščanju moči in znanja. Sredi meseca bodite pri fizičnem delu previdni. Vaša pot bo šla odslej samo navzgor. Med 20. in 25. bo jezik vaše najmočnejše orožje.

TEHTNICA

Zelo romantično obdobje. Usodno srečanje bi se lahko zgodilo že v prvi desetini meseca, ko boste zaradi močnejšega šarma in ljubeznivosti povsod v središču pozornosti. V ospredju bodo predvsem partnerski odnosi ter tudi odnosi z javnostjo. Proti koncu meseca izjemno presenečenje.

ŠKORPIJON

V prvi polovici meseca boste imeli precej manj energije kot v septembru. V drugi polovici tega obdobja pa se bodo zadeve radikalno spremenile. Vaša pot bo šla odslej samo navzgor. Med 20. in 25. bo jezik vaše najmočnejše orožje.

STRELEC

Prvi teden bo zelo simpatičen, kasneje pa se varujte prenapetosti, nestrpnosti in prepirljivosti, ki bi jo lahko povzročil nekdo drug. Mesec je ugoden tudi za stike s tujino, pisanje in urejanje pravnih zadev. Izkoristite povečan osebni šarm in privlačnost.

KOZOROG

Mesec poslovnih uspehov in povečane vitalnosti in celo možnosti za menjavo službe. Mars v Devici vas bo napajal z energijo med 8. in 24., kasneje sreča v ljubezni in prijateljstvih. V službi pa boste morali pokazati dar za skupinsko delo. Pričakovanja bodo velika, zadovoljstvo nič manjše.

VODNAR

Mnogo prijetnejši mesec, še posebno v prvi polovici, ko vas bodo povsod spremljali z naklonjenostjo in razumevanjem. V prvih dneh pa kljub vsemu brzdajte nemir in nepotrpežljivost, ki bi se občasno lahko pojavila. V družbi bo veselo. Zapeljati? Ni problema.

RIBI

Med 8. in 23. neugodno. Nestrpnost in prevelika zaletavost bi lahko povzročili nemire. Vaša energijska raven bo sprva nekoliko nizka, toda proti koncu meseca se bo situacija temeljito spremenila. Na izzive boste odgovorili srdito. Po 25. večji uspehi pri dogovorih, nove možnosti in družabnem življenju ter več domačega miru in sreče.

Nagradna križanka

				FRANCOSKI SLIKAR (CHARLES)	NASLOV SPOMENICA	ŠVANJE VLOŽKOV NA BLAGO S CIK ČAK VBODI	NORDIJSKA BOGINJA MORJA	PREVARA UKANA	ERVIN OGNER	SALVADOR DALI	 UDAREC PRI BOKSU	KISK	GRADBENI DELOVOĐJA	GRŠKI PEŠNIK	SOBICA NA LADJI	MESTO V BAČI
				ODISEJEV OČE KENJSKI POLITIK (ARAP)												
												LESENO OGRODJE SITA AVTOR „ARIANE“				
									OTO PEŠNER	LEPOTNA POSODOVKA SLAVKO AVSENIK						
 MATERIN BRAT	SPREMNICA BESEDA NA ZACETKU KNJIGE	PASTIRSKA PISALKA SLOVENSKI SLIKAR (MATIJA)					KALINA, GRM ZA ŽIVE MEJE REKA V ŠPANJI									AVTOR: KARLO DREMEL
					ZEMELJSKI UDOR			AMERIŠKA IGRALKA (ELEANOR) LEPOTNA RASTLINA						SLANO PECIVO	LONDONSKA GALERIJA	GLAVNO MESTO STARE BABILONIJE
ROKOPISNI LIST VAJEVCEV					SLOVENSKI DIRIGENT (ANTON) MESTO V ZDA				SLOVENSKI DIRIGENT (MARKO)	ŠVICARSKI DRAMATIK (ARNOLD) PERGAMSKI KRALJ			EGIPŠANSKO BOŽANSTVO ŽALNI TRAK			
METUCA						NOGA IMA KOLENO, ROKA PA 7	SLOVENSKI FILOZOF (FRANE)					SLOVENSKI KAJAKAŠ (ANDRAŽ)	SUKNJA NA ŠKRICE CERKVENO IZOBČENJE			
JELEN Z LOPATASTIM ROGOVEM							KRAJ OB DONAVI ODRGINA, PRASKA				SLOVO, ODHODNICA					
 BARVA IGRALNIH KART	SLOVENSKA ALPINISTKA JESIŠ	ANGLEŠKI PISATELJ (HAMMOND)	DISCIPLINSKA KAZEN KOFI ANANI			ČAPLINOVA ŽENA POKRAJINA V JAR					VRSTA ŠPORTNIH SANI					
				ZDRAVLJNA RASTLINA POKRAJINA V ZAHODNI NEMČIJI			NEMŠKA IGRALKA DAGOVER				NEMŠKI PISATELJ (HENRICH) STARI DEL MARIBORA				PRAZNIČNI OGENJ	MERA ZA RITEM
OŽMITEV NAVIDEZNO MRTVIH ORGANIZMOV							ULTRAZVOČNI GLOBINOMER 60 MINUT						URADNI SPIS V ŠOP SPETI LASJE			
VILKO NOVAK			POMOČNIK NAMESTNIK SILICIJ						STRAN NEBA VRHUNJSKI ŠPORTNIK					ROK ARIH ČARGO IVAN		
FRANCOSKI PISATELJ (ALAIN RENE)						NOETOVA BARKA				NAVRZEK, DODATEK						
PREBIVALEC ASIRIJE							NEMŠKI FILOZOF (ERNEST)			VRSTA SIRA						

Nagradna križanka

Sredi puščave policaj na kameli ustavi poštarja na biciklu in ga vpraša: »Ti poštar, kam pa tako divjaš po tej vročini?« Pa mu poštar razloži: »Glej, bolj hitro, ko se pelješ, bolj ti piha veter in te zato tudi bolj hladi!« Policaju se zdi zamisel zanimiva, zato požene kamelo. Kamela dirja po puščavi eno uro, dve, po tretji pa se zgrudi. Policaj besno stopi z nje, gre do glave, jo dvakrat brne in vpraša: »Kaj je zdaj prasica, si zmrznila ali kaj?«

Med reševalce s pravilnimi rešitvami nagradne križanke bo žreb razdelil nagrade v skupni vrednosti 11.000 tolarjev in sicer:

1. nagrada - 5.000 tolarjev
2. nagrada - 3.000 tolarjev
tri nagrade po 1.000 tolarjev

Izrezek z vpisano rešitvijo pošljite na naslov: Uredništvo Steklarja, Cesta 1. maja 14, 1430 Hrastnik do 15. 10. 1998.

Nagrajeni reševalci

Za nagradno križanko, objavljeno v Steklarju št. 7-8/1998 smo prejeli 90 rešitev. Žreb je prisodil nagrade naslednjim:

1. nagrada - 5.000 tolarjev:
Boštjan Hudi
2. nagrada - 3.000 tolarjev:
Natalija Gerčar
3.- 5. nagrada po 1.000 tolarjev:
Alain Trinker, Ljubo Čakič, upok.,
Milan Crnkovič, upok.

Rešitev križanke iz prejšnje številke:

VODORAVNO: trk, Švara, čaka, Rao, kotel, agar, RAZŠIRJENA, Dali, PONUDBA, Ado, dim, N.P., Rat, iranistika, par, mešalnik, nevron, Ašoka, Ariana, Bo, Sedan, lim, cesarica, A.S., meja, Kiro, blok, maj, raca, gajba, Alfi, Ararat, srna, R.A., vilajet, tek, Velebit, Rene, Jerala, ajatola, Alec, atonon, Sahalin, NAŠE PRODAJALNE.

K.D

Steklar - glasilo delavcev Steklarne
Hrastnik ureja uredniški svet:
Marinka Anžlovar,
Soniboj Knežak, Matija Koritnik,
Slavko Marcen in Pavel Bauerheim.
Glavni urednik: Slavko Marcen.
Oblikovanje: Alenka Leskovšek.
Fotografije: Branko Klančar.
Lektor: Herta Erman.
Grafična priprava in fotoliti:
Atelje Villa, Ilirska Bistrica.
Tisk: Pomurski tisk
Naslov uredništva: Steklar Hrastnik,
C. 1. maja 14, tel.: 0601 54 600.
Po mnenju urada za informiranje
pri vladi Republike Slovenije
št. 23/32-934) z dne 25.1.1993
je glasilo proizvod informativne
narave, za katere se plačuje
5-odstotni prometni davek.